

TIẾP TỤC ĐỔI MỚI, NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG ĐÀO TẠO VÀ GIẢNG DẠY THỐNG KÊ TRONG ĐIỀU KIỆN MỚI

Phan Công Nghĩa

Khoa Thống kê, Trường Đại học Kinh tế quốc dân

Email: phancongngheia@neu.edu.vn

Ngày nhận: 20/9/2016

Ngày nhận bản sửa: 8/10/2016

Ngày duyệt đăng: 18/10/2016

Tóm tắt:

Bài viết này đặt ra và giải quyết một số nội dung cơ bản sau: (1) Sự cần thiết phải tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng đào tạo và giảng dạy thống kê trong điều kiện mới; (2) Thực trạng đào tạo và giảng dạy thống kê trong 60 năm qua; (3) Bốn quan điểm và định hướng tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng đào tạo và giảng dạy thống kê trong điều kiện mới; (4) 10 nhóm đề xuất tiếp tục đổi mới, nâng cao chất lượng đào tạo và giảng dạy thống kê trong điều kiện mới.

Từ khóa: Chất lượng đào tạo thống kê, Chất lượng giảng dạy thống kê, thực trạng, 60 năm, quan điểm, định hướng, giải pháp, điều kiện mới.

Innovating and improving quality of teaching and training statistics in new conditions

Abstract:

The article discussed some fundamental issues, including: 1/ The necessity of the innovation and improvement of the quality of teaching and training statistics in new conditions; 2/ The situation of training and teaching statistics throughout the past 60 years; 3/ Four perspectives and orientation to continue innovating and improving the quality of teaching and training statistics in new conditions; 4/ Ten proposals to continue innovating and improving quality of teaching and training statistics in new conditions.

Keywords: *Quality of training statistics, quality of teaching statistics, the status, 60 years, perspective, intention, solution, new conditions.*

1. Giới thiệu

Giảng dạy thống kê và đào tạo cán bộ thống kê có trình độ đại học ở Khoa Thống kê, trường Đại học Kinh tế Quốc dân được thực hiện ngay từ những ngày đầu trường mới thành lập. Khoa Thống kê cũng là khoa thực hiện đào tạo nghiên cứu sinh sớm, là khoa có 2 nghiên cứu sinh bảo vệ luận án phó tiến sĩ kinh tế trong nước đầu tiên của trường Đại học Kinh tế Quốc dân cũng như trên toàn quốc (năm 1977). Sau gần 60 năm thành lập và đào tạo, khoa đã có những đóng góp to lớn vào kết quả đào tạo đại học và sau đại học đối với nhà trường và xã hội. Tuy nhiên, tình hình mới, nhiệm vụ mới đòi hỏi Khoa Thống kê cũng phải có những đổi mới trong đào tạo. Hướng tới kỷ niệm 60 năm thành lập khoa

và trường, bài viết này xin nêu một số ý kiến về đổi mới đào tạo thống kê trong thời gian tới.

2. Phương pháp nghiên cứu

Phương pháp thu thập thông tin: Các thông tin được sử dụng là những thông tin thứ cấp được thu thập bằng phương pháp phân tích thông tin sẵn có.

Phương pháp xử lý thông tin: Phân tích định tính để lựa chọn các thông tin sẵn có, phù hợp với mục đích, nhiệm vụ nghiên cứu.

Phương pháp đánh giá, dự báo, ra quyết định: Phương pháp so sánh (so sánh giữa kết quả đạt được với nhiệm vụ trong tương lai; so sánh giữa nguồn lực và nhiệm vụ; so sánh giữa điểm mạnh, điểm yếu, cơ hội và thách thức).

3. Kết quả nghiên cứu

Khoa Thống kê là một trong những khoa ra đời sớm, có tiền đề hình thành cùng với sự thành lập trường Đại học Đại học Kinh tế Quốc dân. Cuối năm học 1956 - 1957, Bộ môn Thống kê là 1 trong 7 bộ môn đầu tiên của trường Kinh tế tài chính Trung ương (trong hệ thống trường đại học nhân dân Việt Nam, trực thuộc Thủ tướng Chính phủ). Tháng 6/1959, Khoa Thống - Kế - Tài - Ngân là 1 trong 2 khoa đầu tiên của trường Đại học Kinh tế Tài chính (trong hệ thống trường đại học, do Bộ Giáo dục quản lý). Năm học 1962 - 1963, Khoa Thống - Kế - Vận là 1 trong 5 khoa của trường Đại học Kinh tế Tài chính. Năm học 1964 - 1965, khoa Thống kê, được tách ra, hình thành khoa độc lập, là 1 trong 8 khoa của trường Đại học Kinh tế Tài chính, tồn tại cho đến nay.

Về giảng dạy và đào tạo, các chương trình đào tạo thống kê cũng được thực hiện ngay từ những ngày đầu thành lập trường, các môn học và giáo trình ngày càng phát triển. Trong quá trình hình thành và phát triển của khoa Thống kê cũng như của trường Đại học Kinh tế Quốc dân, đào tạo và giảng dạy thống kê có những đổi mới nhất định. *Thứ nhất*, từ đào tạo bậc đại học đã tiến tới đào tạo tiến sĩ và thạc sĩ thống kê. *Thứ hai*, phát triển đào tạo thống kê qua các hình thức đào tạo chính quy, chuyên tu, tại chức và liên thông. *Thứ ba*, từ đào tạo chuyên sâu, chuyển sang đào tạo tổng hợp (chỉ Thống kê kinh tế - xã hội) và đào tạo tổng hợp có điều chỉnh (cả Thống kê kinh tế - xã hội và Thống kê doanh nghiệp). Nhiều môn học mới ra đời (thống kê môi trường, thống kê chất lượng, thống kê tài chính, hệ thống tài khoản quốc gia, thống kê doanh nghiệp...), phục vụ cho việc thực hiện các chương trình đào tạo của khoa cũng như các chương trình đào tạo khác của nhà trường. Ngày 14/01/1955, lớp huấn luyện cấp tốc cán bộ thống kê gồm 131 học viên, học trong 2 tháng được mở theo yêu cầu của Trung ương Đảng (chủ yếu do các chuyên gia Liên Xô giúp và trực tiếp giảng dạy). Tháng 6/1959, ngành đào tạo thống kê thuộc Khoa Thống - Kế - Tài - Ngân được thực hiện. Năm học 1962 - 1963, 3 chuyên ngành Thống kê công nghiệp, Thống kê nông nghiệp, Thống kê thương nghiệp thuộc Khoa Thống - Kế - Vận được thực hiện. Năm học 1964 - 1965, Khoa Thống kê thực hiện 4 chương trình đào tạo đại học (4 chuyên ngành) gồm Thống kê công nghiệp, Thống kê nông nghiệp, Thống kê

thương nghiệp và Thống kê xây dựng cơ bản. Bốn chương trình này được thực hiện trong suốt thời kỳ xây dựng chủ nghĩa xã hội ở miền Bắc, thời kỳ kháng chiến chống Mỹ cứu nước (1965- 1975), thời kỳ xây dựng chủ nghĩa xã hội trong phạm vi cả nước (1975 - 1985) và thời kỳ đầu của sự nghiệp đổi mới (1985 - 2000). Trong thời kỳ 1985 - 2000, Khoa Thống kê thực hiện thêm chuyên ngành đào tạo thứ 5 là chuyên ngành Thống kê dân số (khóa 27). Từ năm 1986, Khoa Thống kê thực hiện sự thay đổi lớn trong đào tạo, thực hiện chuyển từ đào tạo theo các chuyên ngành hẹp sang đào tạo theo chuyên ngành tổng hợp (Thống kê kinh tế xã hội). Sau đó, trong nhiệm kỳ 2008 - 2013, thêm 1 chuyên ngành đào tạo tổng hợp khác là Thống kê kinh doanh.

Năm 1989, khoa hình thành 2 nhóm nghiên cứu. Nhóm I gồm 4 thầy Hồ Sĩ Sà, Nguyễn Cao Thường, Tô Đăng Hải, Phan Công Nghĩa xây dựng môn học Kinh tế bảo hiểm và Quản trị kinh doanh bảo hiểm, chuẩn bị cho việc hình thành chuyên ngành Bảo hiểm (năm 1991). Nhóm II gồm 6 thầy, cô Nguyễn Ngọc Mai, Nguyễn Xuân Khương, Vũ Thu Giang, Nguyễn Đình Hương, Phan Công Nghĩa và Nguyễn Thị Kim Quý xây dựng môn học Kinh tế đầu tư, chuẩn bị cho việc hình thành chuyên ngành Đầu tư (năm 1994).

4. Kết luận và kiến nghị

Sau gần 60 năm thành lập và đào tạo, khoa đã có những đóng góp to lớn vào kết quả đào tạo đại học và sau đại học đối với nhà trường và xã hội, cung cấp cho xã hội số lượng cử nhân đại học, thạc sĩ và tiến sĩ có chất lượng cao.

Tuy nhiên, tình hình mới, nhiệm vụ mới đòi hỏi Khoa Thống kê cũng phải tiếp tục có những đổi mới trong đào tạo, góp phần thực hiện định hướng xây dựng trường Đại học Kinh tế Quốc dân thành trường đại học định hướng nghiên cứu, có đẳng cấp khu vực và thế giới, góp phần thực hiện phương châm đào tạo theo nhu cầu xã hội và hội nhập quốc tế. Hướng tới kỷ niệm 60 năm thành lập khoa và trường, bài viết này xin nêu một số ý kiến về tiếp tục đổi mới và nâng cao chất lượng đào tạo thống kê trong thời gian tới.

Quan điểm đào tạo thống kê theo hướng hội nhập quốc tế và đào tạo thống kê theo nhu cầu xã hội, đào tạo thống kê hiện đang có những bất cập và cần được đổi mới.

Hơn thế, sự cần thiết phải đổi mới đào tạo thống

kê gián tiếp còn xuất phát từ yêu cầu đảm bảo thông tin thống kê cho nghiên cứu khoa học và hoạch định đường lối chính sách của Đảng và Nhà nước. Rất nhiều công trình nghiên cứu khoa học và tư vấn hiện nay hạn chế về tác dụng do sử dụng các thông tin thống kê chưa thật tin cậy. Nói cách khác, thống kê chưa đảm bảo thông tin tốt cho các nghiên cứu này. Hiện tượng này kéo dài và chậm được giải quyết khắc phục. Chất lượng đào tạo, giảng dạy thống kê gián tiếp có ảnh hưởng đến tình hình đó.

Đổi mới, nâng cao chất lượng đào tạo, giảng dạy thống kê trong điều kiện mới cần tuân theo các quan điểm sau: *Thứ nhất*, đổi mới đào tạo thống kê cần phù hợp với quá trình toàn cầu hóa và hội nhập quốc tế. Quan điểm này cũng liên quan đến chất lượng đào tạo quốc tế (đào tạo lưu học sinh), liên quan đến xuất khẩu dịch vụ đào tạo. Nguyên tắc này đòi hỏi nội dung đào tạo cần cập nhật với các chuẩn mực quốc tế. *Thứ hai*, đổi mới đào tạo thống kê cần phù hợp với nhu cầu xã hội. *Thứ ba*, đổi mới đào tạo thống kê cần thực hiện một cách thường xuyên, là một quá trình. Quá trình chỉ có được khi có khởi đầu. *Thứ tư*, đổi mới đào tạo thống kê cần trên cơ sở huy động, kết hợp các chủ thể có liên quan.

Để đổi mới đào tạo thống kê một cách có hiệu quả, tác giả có một số đề xuất cụ thể. Các đề xuất này liên quan đến quá trình đào tạo thống kê: (i) xác định chiến lược sản phẩm (gắn nhu cầu, mục tiêu đào tạo); (ii) thiết kế chương trình đào tạo (thiết kế sản phẩm); (iii) đảm bảo các yếu tố liên quan đến tổ chức quá trình đào tạo (tổ chức thi công) Phan Công Nghĩa (2011). Tạm nêu 10 nhóm đề xuất.

Nhóm đề xuất 1: Các đề xuất liên quan đến đào tạo tiến sĩ khoa học thống kê. Để nâng cao chất lượng đào tạo tiến sĩ thống kê, xin có 1 số đề xuất như sau: *Thứ nhất*, riêng đối với thống kê (ngành vốn có định hướng thực hành), nên có 2 chương trình đào tạo tiến sĩ thống kê (tiến sĩ nghiên cứu - chủ yếu dành cho những người làm công tác giảng dạy thống kê và các nghiên cứu viên trong các viện nghiên cứu và tiến sĩ thực hành - chủ yếu dành cho những người làm công tác tổ chức thống kê trong thực tế). Hai chương trình này cần có sự khác biệt theo định hướng. *Thứ hai*, cần đảm bảo đội ngũ cán bộ hướng dẫn và đánh giá luận án có chất lượng (từ khoa, kết hợp với bên ngoài, kể cả quốc tế). Đề xuất này sẽ trình bày sâu hơn ở nhóm 5. *Thứ ba*, có chương trình phối hợp giữa khoa, người hướng dẫn khoa học và

nghiên cứu sinh trong nghiên cứu khoa học (đặc biệt các đề tài từ ngoài trường). Đề xuất này nhằm gắn đào tạo với nghiên cứu khoa học. *Thứ tư*, cần xem xét và đề xuất với trường, Bộ Giáo dục và Đào tạo xem xét lại cách tuyển sinh nghiên cứu sinh hiện nay (thay thi tuyển bằng xét tuyển). Đổi mới này chưa phù hợp với điều kiện thực tế của Việt Nam, dễ dẫn đến tuyển chọn không đúng, ảnh hưởng đến chất lượng đào tạo. *Thứ năm*, cần có ý kiến đánh giá về luận án của đơn vị được nghiên cứu (đơn vị được chuyển giao để ứng dụng, bao gồm cả các đơn vị đào tạo). Đề xuất này sẽ trình bày sâu hơn ở nhóm 7.

Nhóm đề xuất 2: Các đề xuất liên quan đến đào tạo thạc sĩ khoa học thống kê. Để nâng cao chất lượng đào tạo thạc sĩ thống kê, xin có 1 số đề xuất như sau: *Thứ nhất*, riêng đối với thống kê (ngành vốn có định hướng thực hành), nên có 2 chương trình đào tạo thạc sĩ thống kê (thạc sĩ nghiên cứu/tiền tiến sĩ - chủ yếu dành cho những người làm công tác giảng dạy thống kê và các nghiên cứu viên trong các viện nghiên cứu và thạc sĩ thực hành - chủ yếu dành cho những người làm công tác tổ chức thống kê trong thực tế). Hai chương trình này cần có sự khác biệt theo định hướng. Riêng đối với thạc sĩ thực hành, cần xem xét phát triển hệ thạc sĩ điều hành cao cấp trong lĩnh vực thống kê. *Thứ hai*, cần đảm bảo đội ngũ cán bộ hướng dẫn và đánh giá luận án có chất lượng (từ khoa, kết hợp với bên ngoài, kể cả quốc tế). Đề xuất này sẽ trình bày sâu hơn ở nhóm 5. *Thứ ba*, có chương trình phối hợp giữa khoa, người hướng dẫn khoa học và học viên cao học trong nghiên cứu khoa học (đặc biệt các đề tài từ ngoài trường). Đề xuất này nhằm gắn đào tạo với nghiên cứu khoa học. *Thứ tư*, cần hình thành hệ thống chuyên đề giảng dạy cho sau đại học (đặc biệt là cao học) của từng môn học để các lớp nghiên cứu sinh và cao học tự chọn, tránh trùng lặp nội dung giữa các cấp đào tạo, dẫn đến không hiệu quả, thiếu hứng thú. *Thứ năm*, cần có ý kiến đánh giá về luận án của đơn vị được nghiên cứu (đơn vị được chuyển giao để ứng dụng, bao gồm cả các đơn vị đào tạo). Đề xuất này sẽ trình bày sâu hơn ở nhóm 7.

Nhóm đề xuất 3: Các đề xuất liên quan đến đào tạo cử nhân thống kê. Để nâng cao chất lượng đào tạo cử nhân thống kê, xin có 1 số đề xuất như sau: *Thứ nhất*, riêng đối với thống kê (ngành vốn có định hướng thực hành), nên có 2 chương trình đào tạo cử nhân thống kê (đại học định hướng nghiên cứu - định hướng chủ yếu dành cho những người

hướng tới làm công tác giảng dạy thống kê và các nghiên cứu viên trong các viện nghiên cứu và đại học thực hành - định hướng chủ yếu dành cho những người hướng tới làm công tác tổ chức thống kê trong thực tế). Hai chương trình này cần có sự khác biệt theo định hướng. Riêng đối với đại học định hướng thực hành, cần xem xét phát triển hệ POHE trong lĩnh vực thống kê (sẽ trình bày sâu hơn ở nhóm 4). Chương trình đào tạo cử nhân đại học thống kê cần được thường xuyên hoàn thiện trên cơ sở kịp thời phát hiện những bất cập để có điều chỉnh kịp thời (không chỉ làm định kỳ như hiện nay). Chương trình đào tạo liên quan đến chiến lược sản phẩm của khoa. Chiến lược sản phẩm cần gắn với nhu cầu xã hội. Nhu cầu xã hội thường xuyên thay đổi, vì vậy sản phẩm đào tạo cũng cần có sự thay đổi để đáp ứng nhu cầu xã hội hiệu quả hơn. Cần phân biệt 2 loại thay đổi: thay đổi lớn về sản phẩm (thay sản phẩm này bằng loại sản phẩm khác...), được thực hiện định kỳ sau một thời gian dài nhất định; thay đổi nhỏ - thay đổi các chi tiết không cơ bản của sản phẩm, được thực hiện thường xuyên (như thay đổi màu sắc của bàn là để phù hợp thị hiếu và để tăng giá...). Nhược điểm hiện nay là mới thực hiện thay đổi lớn, định kỳ đôi mới, chưa thực hiện điều chỉnh chương trình một cách thường xuyên. Điều đó dẫn đến chậm thay đổi theo nhu cầu xã hội. Để thực hiện đổi mới này, trường cần có cơ chế phân quyền giữa trường và khoa. Theo đề xuất này cần lưu tâm hơn đến tăng các môn học tự chọn. Một vấn đề khác liên quan đến chiến lược sản phẩm của khoa là vấn đề chương trình đào tạo theo chuyên ngành đào tạo hay theo định hướng chuyên sâu. Tác giả cho rằng trong ngành, nên tổ chức đào tạo theo định hướng chuyên sâu. Chương trình đào tạo bao gồm 2 phần: phần cứng cho ngành đào tạo và phần mềm cho định hướng chuyên sâu. Định hướng chuyên sâu gắn với các môn tự chọn. Theo định hướng này thì cần chọn môn học hay tổ hợp môn học này. Khác với chuyên ngành, trong một ngành có thể có rất nhiều định hướng chuyên sâu. Định hướng chuyên sâu cho phép đa dạng hóa sản phẩm đào tạo, tạo điều kiện để đào tạo phù hợp nhiều hơn, sát hơn với nhu cầu xã hội. Ví dụ, định hướng về thống kê dân số, định hướng về thống kê môi trường, định hướng về thống kê xã hội, thống kê quốc tế, thống kê tài chính... Việc xây dựng và hoàn thiện chương trình đào tạo cử nhân đại học thống kê cần theo đúng quy trình (từ xác định mục tiêu, cấu trúc chương trình, mô tả các học phần

để đánh giá, nghiệm thu chương trình). Cần thường xuyên đánh giá và điều chỉnh nhu cầu đào tạo, điều tra nhu cầu về đào tạo cử nhân thống kê (số lượng, khung năng lực, kỹ năng và khung kiến thức), đặc biệt các ý kiến từ người sử dụng sản phẩm đào tạo. Cần đảm bảo số lượng và chất lượng các thành phần hội đồng nghiệm thu từ người sử dụng. Bất cập hiện nay liên quan đến vấn đề này là: các cơ quan, tổ chức (người sử dụng) chưa bố trí cán bộ có trình độ chuyên đảm nhiệm công việc này. Một hướng khác để hoàn thiện chương trình đào tạo thống kê là tham khảo các chương trình tốt nhất trên thế giới. Nhiều trường, khoa ở Việt Nam đã thực hiện vấn đề này (thậm chí chọn luôn chương trình đó để triển khai). Tuy tổ chức hoạt động thống kê cũng như tổ chức đào tạo thống kê có những đặc thù riêng, nhưng việc tham khảo là rất cần thiết. *Thứ hai*, cần đảm bảo đội ngũ giáo viên thống kê có chất lượng (từ khoa, kết hợp với bên ngoài, kể cả quốc tế). Đề xuất này sẽ trình bày sâu hơn ở nhóm 5. *Thứ ba*, có chương trình phối hợp giữa khoa, người hướng dẫn khoa học và nghiên cứu sinh trong nghiên cứu khoa học (đặc biệt là các đề tài từ ngoài trường). *Thứ tư*, cần có hệ thống tài liệu học tập đầy đủ và có chất lượng. Đề xuất này sẽ trình bày sâu hơn ở nhóm 6. *Thứ năm*, cần có ý kiến đánh giá về luận án của đơn vị được nghiên cứu (cần chuyển giao để ứng dụng). Đề xuất này sẽ trình bày sâu hơn ở nhóm 7.

Nhóm đề xuất 4: Các đề xuất liên quan đến đào tạo POHE thống kê. Chương trình POHE về thống kê là chương trình phù hợp với đặc điểm và yêu cầu về cán bộ thống kê. Vì vậy, khoa cần phối hợp cùng với trường và trong mức độ nào đó với Tổng cục Thống kê để có thể tuyển sinh được sinh viên cho hệ đào tạo này. Tuy nhiên, để hình thành và phát triển bền vững chương trình này, cần tiếp tục hoàn thiện chương trình theo các hướng sau: *Trước hết*, cần tiếp tục điều tra nhu cầu đào tạo về POHE thống kê, xác định khung năng lực kỹ năng và khung kiến thức để thiết kế chương trình; *Tiếp đến*, cần hình thành mạng lưới các cơ sở thực hành và giáo viên hướng dẫn thực hành (thực hành (không phải thực tập) cho từng năm, từng học kỳ); *Tiếp theo*, xây dựng các học phần của POHE và các Modul (học phần mới, không phải dựa vào các học phần của chương trình định hướng nghiên cứu); *Cuối cùng*, cần xây dựng kế hoạch giảng dạy, học lý thuyết và thực hành có tính khả thi trên cơ sở hệ thống điều kiện hiện có.

Nhóm đề xuất 5: Các đề xuất liên quan đến

phát triển nhân lực của Khoa Thống kê. Cùng cố và không ngừng phát triển nhân lực (bao gồm cả cán bộ quản lý và giảng viên) là một trong những điều kiện quan trọng nhất để thực hiện thành công và nâng cao chất lượng đào tạo thống kê. Để củng cố và không ngừng phát triển đội ngũ của khoa, tác giả đề xuất như sau: *Thứ nhất*, khoa cần có kế hoạch xây dựng và tổ chức thực hiện chiến lược phát triển Khoa Thống kê và chiến lược phát triển đội ngũ cán bộ của khoa, cần xây dựng và quyết liệt thực hiện tốt quy hoạch cán bộ quản lý và cán bộ giảng dạy của khoa. Cần định kỳ đánh giá và có đề xuất điều chỉnh quy hoạch này. Cần có đánh giá để bồi dưỡng các cán bộ trên cơ sở tiêu chuẩn chức danh của cán bộ quản lý và cán bộ giảng dạy. Trong nhiều năm về trước, Khoa Thống kê có đội ngũ cán bộ quản lý và cán bộ giảng dạy có trình độ cao. Trong ít năm gần đây, khoa có bị động về đội ngũ cán bộ quản lý. Lãnh đạo đương nhiệm của khoa cần nghiêm túc xem xét vấn đề này, cần có các hội nghị chuyên đề để tập hợp ý kiến tập thể khoa, tạo đồng thuận trong tập thể khoa để có thể thực hiện thành công công tác này. Cũng trong ít năm gần đây, đội ngũ cán bộ giảng dạy của khoa chưa có sự phát triển rõ cả về số lượng và chất lượng. Điều đó do nhiều nguyên nhân. Một số giảng viên được cử đi học để nâng cao trình độ nhằm góp phần nâng cao chất lượng đội ngũ của khoa nhưng không về hoặc chậm về sau khi kết thúc nhiệm vụ học tập. Quy trình bồi dưỡng giáo viên trước đây “Hai năm, 3 bước, 4 học kỳ” hướng cho các nhiệm vụ “Giảng dạy, phục vụ, nghiên cứu khoa học, bồi dưỡng” không được chú trọng. Giáo viên mới ít đi nghe giáo viên lâu năm giảng sau khi đã chuẩn bị bài giảng. Bộ môn ít sinh hoạt khoa học, ít bố trí nghe giảng để góp ý về bài giảng (nội dung) và phương pháp giảng (đặc biệt cho giáo viên mới). Hậu quả là, năng lực của giáo viên về giảng, nghiên cứu khoa học, viết giáo trình, tài liệu chưa cao. Cũng cần thẳng thắn nói rằng, giáo viên mới bây giờ có nhiều cơ hội hơn trước đây, nhưng nhiều giáo viên của khoa chưa tận dụng được các cơ hội đó. Tỷ lệ giáo viên có trình độ tiến sĩ, thạc sĩ, đặc biệt là tiến sĩ giảm sút so với trước đây (mới xét về lượng). Điều đó chắc chắn có ảnh hưởng đến chất lượng đào tạo cán bộ thống kê, đặc biệt là bậc sau đại học. *Thứ hai*, ngoài cán bộ giảng dạy cơ hữu, khoa cần tập hợp, chọn lọc để có danh sách giáo viên mời giảng có chất lượng, đặc biệt cho bậc sau đại học và POHE thống kê.

Nhóm đề xuất 6: Các đề xuất liên quan đến phát triển tài liệu giảng dạy và học tập về thống kê. Cùng cố và không ngừng phát triển hệ thống tài liệu học tập (bao gồm cả giáo trình và tài liệu tham khảo) là một trong những điều kiện quan trọng nhất để thực hiện thành công và nâng cao chất lượng đào tạo thống kê. Để củng cố và không ngừng phát triển hệ thống tài liệu học tập, xin có một số đề xuất như sau: *Thứ nhất*, với những môn học mà lực lượng của khoa chưa đủ mạnh, có giáo trình nước ngoài hoặc giáo trình trường khác tốt hơn, nên mạnh dạn chọn các giáo trình đó là tài liệu học tập. *Thứ hai*, cần cập nhật các kết quả nghiên cứu khoa học (đề tài, luận án, luận văn vào giáo trình, bài giảng, đảm bảo kết hợp chặt chẽ giữa đào tạo và nghiên cứu khoa học. *Thứ ba*, ngoài giáo trình, mỗi môn học cần có hệ thống các tài liệu tham khảo được cập nhật và bổ sung thường xuyên.

Nhóm đề xuất 7: Các đề xuất liên quan đến lấy ý kiến nhận xét về luận án và luận văn từ các đơn vị có liên quan. Tất cả các báo cáo tốt nghiệp của sinh viên đại học, luận văn thạc sĩ và luận án tiến sĩ (đặc biệt là báo cáo tốt nghiệp của sinh viên đại học, luận văn thạc sĩ) chủ yếu viết về một đơn vị nào đó, cần có ý kiến đánh giá của đơn vị đó (ít nhất về số liệu, về tính khả thi của các đề xuất). Trong các công trình này, cũng cần quy định làm rõ đơn vị thụ hưởng kết quả nghiên cứu để có địa chỉ xin ý kiến xác nhận (kể cả những công trình có ý nghĩa với nội dung giảng dạy trong các trường đại học). Hiện nay, chúng ta chưa làm được điều này, vì vậy, các đánh giá, đặc biệt giá trị thực tiễn còn chủ quan, tách rời nhà trường và xã hội, tách rời hoạt động đào tạo của Khoa Thống kê với Giới thống kê bên ngoài. Lãnh đạo khoa cần xem xét và có kế hoạch, chủ trương về vấn đề này.

Nhóm đề xuất 8: Các đề xuất liên quan đến công tác khảo thí. Có câu “thi thế nào, học thế ấy”. Chất lượng đào tạo nói chung, đào tạo thống kê nói riêng chưa cao, một phần phụ thuộc vào phương pháp giảng dạy và khảo thí. Cần đổi mới phương pháp giảng dạy và khảo thí theo hướng: giảng viên nêu vấn đề, yêu cầu đọc các tài liệu, tăng cường thảo luận, buộc người học phải đọc giáo trình và tài liệu tham khảo, tránh hiện tượng người học chỉ cần đọc vở ghi bài giảng của giáo viên cũng có thể thi được, thậm chí đạt điểm cao; trong đề thi, phải có các câu hỏi theo tài liệu tham khảo, buộc người học phải đọc tài liệu tham khảo, nếu không, sẽ không có điểm

câu hỏi này. Đổi mới phương pháp giảng và khảo thí theo hướng đó, đòi hỏi người học phải đổi mới phương pháp học tập, đồng thời tạo sức ép đòi hỏi các giảng viên phải cố gắng hơn. Đòi hỏi cả người dạy và người học khai thác mọi tài nguyên trường và khoa có, phục vụ cho việc dạy và học và từ đó sẽ góp phần nâng cao chất lượng đào tạo.

Nhóm đề xuất 9: Các đề xuất liên quan đến kiểm định chương trình đào tạo. Kiểm định chương trình đào tạo đòi hỏi tất cả các bên có liên quan phải nỗ lực cố gắng tự đánh giá và được đánh giá để kịp thời phát hiện và có kế hoạch khắc phục các điểm chưa phù hợp, chưa đáp ứng (theo mục tiêu cần đổi mới) góp phần nâng cao chất lượng đào tạo. Lãnh đạo khoa đương nhiệm cần có kế hoạch dần từng bước đưa các chương trình đào tạo đăng ký được kiểm định. Phải đạt mục tiêu tiến độ cho từng chương trình và mục tiêu thời gian đến năm nào thì tất cả các chương trình đào tạo của khoa được kiểm định.

Nhóm đề xuất 10: Các đề xuất liên quan đến tăng cường hơn nữa hoạt động đối ngoại của khoa (liên quan đến đào tạo). Trong bài này đề cập đến các quan hệ đối ngoại của khoa với: các đơn vị khác trong trường; các đơn vị có đào tạo thống kê ở các trường khác của Việt Nam; các trường khoa nước ngoài có đào tạo thống kê; Tổng cục Thống kê và các đơn vị của tổng cục.

Các đề xuất liên quan đến củng cố và tăng cường mối quan hệ với các đơn vị khác trong trường. Phát triển quan hệ phối hợp với các đơn vị trong trường liên quan đến chương trình đào tạo thống kê, kế hoạch học tập và giảng dạy; khảo thí và kiểm định chất lượng, thực hiện giảng các môn không phải do Khoa Thống kê phụ trách trong chương trình đào tạo thống kê...

Các đề xuất liên quan đến củng cố và tăng cường

mối quan hệ với các đơn vị có đào tạo thống kê ở các trường khác của Việt Nam. Phát triển quan hệ phối hợp với các đơn vị có đào tạo thống kê ở các trường khác của Việt Nam liên quan đến chia sẻ nguồn lực liên quan đến đào tạo thống kê (giáo viên, tài liệu học tập).

Các đề xuất liên quan đến củng cố và tăng cường mối quan hệ với các trường khoa nước ngoài có đào tạo thống kê. Phát triển quan hệ phối hợp với các trường khoa nước ngoài có đào tạo thống kê nhằm chia sẻ nguồn lực liên quan đến đào tạo thống kê (giáo viên, tài liệu học tập), kinh nghiệm đào tạo thống kê, trao đổi sinh viên, giáo viên, bồi dưỡng giáo viên, hợp tác nghiên cứu khoa học.

Các đề xuất liên quan đến củng cố và tăng cường mối quan hệ với ngành Thống kê. Nâng cao chất lượng đào tạo thống kê, ngoài sự nỗ lực của khoa, trường, không thể không xem xét đến vai trò của ngành thống kê. Đào tạo thống kê trước hết để cung cấp đội ngũ cán bộ có trình độ cao cho ngành thống kê. Chất lượng đào tạo thống kê liên quan đến nhu cầu của ngành thống kê về số lượng, khung năng lực... Mối quan hệ giữa Khoa Thống kê và ngành thống kê trong đào tạo thống kê trước đây là tốt, có thể coi là mẫu mực. Gần đây, trong điều kiện mới, quan hệ này chưa thực sự đạt được mức độ cần và có thể. Lãnh đạo đương nhiệm Khoa Thống kê, cùng với tập thể khoa, cần có trao đổi, thảo luận, thống nhất và ký kết với lãnh đạo ngành thống kê để ký được các văn bản thỏa thuận hợp tác trên các mặt: định kỳ điều chỉnh mục tiêu đào tạo, số lượng và khung năng lực (xác định nhu cầu đào tạo); tham gia thẩm định chương trình đào tạo; đội ngũ giảng viên mời giảng và hướng dẫn thực hành, hướng dẫn thực tập; mạng các cơ sở thực hành và thực tập; tài trợ và phối hợp huy động hình thành quỹ học bổng khuyến khích học tập cho sinh viên thống kê.

Tài liệu tham khảo

Phan Công Nghĩa (2011), “Một số ý kiến góp phần nâng cao chất lượng giảng dạy và đào tạo thống kê ở trường Đại học Kinh tế Quốc dân”, Kỷ yếu Hội thảo khoa học quốc gia “Đào tạo thống kê trong các trường đại học ở Việt Nam và nhu cầu của xã hội”.